

KOHTUJURISTI ETTEPANEEK

PAOLO MENGGOZZI

esitatud 16. septembril 2010¹

I. Sissejuhatus

1. Käesoleva eelotsusetaotluse on esitanud Symvoulío tis Epikrateias (Kreeka kõrgeim halduskohus) ning see puudutab selle hindamist, kas liidu õigusega on kooskõlas siseriiklikud õigusnormid, mis jagavad korintide tootmise ala erinevateks regioonideks, kehtestavad keelu viia teatavatest regioonidest korinte teistesse regioonidesse ning näevad ette ammeldava loetelu sadamatest, mille kaudu korinte tuleb ekspordida.

3. EÜ artiklis 30 on ette nähtud, et „[a]rtikli 28 ja 29 sätteid ei välista ekspordi, impordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud kõlbuse, avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski suvalise diskrimineerimise vahendit või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist”.

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Esmane õigus

2. EÜ artiklis 29 on sätestatud, et „[k]eelatakse liikmesriikidevahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed”.

4. EÜ artikli 32 lõikes 1 on sätestatud, et „[ü]histurg hõlmab ka põllumajandust ja põllumajandustoodetega kauplemist. Põllumajandustooted tähendavad põllumundus-, loomakasvatuse- ja kalandustooted ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi”.

5. Sama artikli lõikes 2 on sätestatud, et „[ü]histuru rajamiseks ettenähtud eeskirjad

1 – Algkeel: prantsuse.

kehtivad ka põllumajandustoodete suhtes, kui artiklites 33–38 ei ole sätestatud teisiti”.

6. EÜ artikli 32 lõikest 3 tulenevalt on põllumajandustooted loetletud EÜ I lisas toodud nimekirjas, kus 8. rühmas on nimetatud „Söödav puuvili ja söödavad pähkliid; tsitrusviljade ja melonite koor”.

7. EÜ artikli 34 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks kehtestatakse ühine põllumajanduse turukorraldus.

Sõltuvalt tootest on selleks korralduseks üks järgmistest:

a) ühised konkurentsieeskirjad;

b) eri riikide turukorralduse kohustuslik koordineerimine;

c) Euroopa turukorraldus.

2. Kooskõlas lõikega 1 kehtestatud ühine korraldus võib hõlmata kõiki meetmeid, mis on nõutavad artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks, eelkõige hindade reguleerimist, toetusi mitmesuguste saaduste tootmiseks ja turustamiseks, varude ladustamis- ja ülekandmissüsteemi ning ühist impordi ja ekspordi stabiliseerimise süsteemi.

Ühine korraldus piirdub artiklis 33 seatud eesmärkide taotlemisega ja välistab liidu piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.

Igasugune ühine hinnapoliitika rajaneb ühistel kriteeriumidel ja ühesugustel arvutusmeetoditel.”

2. Põhikohtuasja menetluse ajal korintide tootmisele kohaldatav teisene õigus

8. Nõukogu 28. oktoobri 1996. aasta määruse (EÜ) nr 2201/96 töödeldud puu- ja köögiviljasaaduste turu ühise korralduse

kohta (edaspidi „määrus nr 2201/96”)² artiklis 1 on sätestatud, et ühine korraldus, mille see kehtestab, hõlmab muu hulgas rosinaid (CN-kood 0803 20).

Zakynthou – Zante rosin) KPN-ina vastavalt määrusele (EÜ) nr 510/2006.⁵

B. Siseriiklikud õigus- ja haldusnormid

3. Teisene õigus kaitstud päritolunimetuste kohta

9. Komisjoni 17. juuli 1998. aasta määrus (EÜ) nr 1549/98, millega täiendatakse määruse (EÜ) nr 1107/96 (geograafiliste tähiste ja päritolunimetuste registreerimise kohta nõukogu määruse (EMÜ) nr 2081/92 artiklis 17 sätestatud korras) lisa,³ võimaldas registreerida nimetuse Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα (Korinthiaki Stafida Vostitsa) kaitstud päritolunimetuseks (edaspidi „KPN”).

11. Seadus 553/1977 korintide kaitsemeetmete, nende ekspordi toetamise meetmete ning muude sellega seotud küsimuste kohta (FEK A'73) (edaspidi „seadus 553/1977”) jagab Kreekas korintide tootmise ala erinevateks regioonideks ning määrab kindlaks selle rosina transpordi ja ekspordi tingimused.

12. Eelkõige on artiklis 1 sätestatud:

„1. Ala, kus kasvatatakse korinte, on jagatud järgmiselt:

10. Komisjoni 30. mai 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 483/2008,⁴ millega registreeritakse kaitstud päritolunimetuste ja kaitstud geograafiliste tähiste registris teatavad nimetused (Σταφίδα Ζακύνθου (Stafida Zakynthou) (KPN), Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich (KGT), Chodské pivo (KGT)), registreeriti nimetus Σταφίδα Ζακύνθου (Stafida

a) regioon A, mis hõlmab Aigialeia alammaakonda ning Ahhaia maakonna endisi valdu Erineo, Krathida ja Felloi ning Korinthía maakonda;

2 – EÜT L 297, lk 29; ELT eriväljaanne 03/20, lk 83.

3 – EÜT L 202, lk 25; ELT eriväljaanne 03/23, lk 235.

4 – ELT L 141, lk 11.

5 – Nõukogu 20. märtsi 2006. aasta määrus põllumajandustoodete ja toidu geograafiliste tähiste ja päritolunimetuste kaitse kohta (ELT L 93, lk 12).

- b) regioon B, mis hõlmab Zákyntose ja Kefalloniá maakondi, Lefkáda saart, Ileía maakonda, Ahhaia maakonda (välja arvatud Aigialeia alammaakond ning endised vallad Erineo, Krathida ja Felloi) ning Messeenia maakonda.

tingimata olema tähistatud tähega „A” ning järgmise märgistusega:

2. Regioonist B pärinevaid korinte ei ole lubatud sisse vedada regiooni A, samuti on keelatud neid seal ladustada, pakendada ning need seejärel välisriikidesse eksportida.

- a) „ΒΟΣΤΙΤΣΑ” („VOSTIZZA”), kui tegemist on korintidega, mis on toodetud Aigialeia alammaakonnas ning Ahhaia maakonna endistes valdades Erineo, Krathida ja Felloi, pakendatud selles regioonis ning eksporditud Aigio sadama kaudu;

3. Niivõrd kui käesoleva seaduse artikli 2 lõigetes 3 ja 4 ei ole sätestatud teisiti, on lubatud sisse vedada regioonist A pärinevaid korinte regiooni B ning seejärel neid regioonis B toodetud korintidega segatuna eksportida.

- b) „ΚΟΡΦΟΣ” [„KORFOS”] („GULF”), kui tegemist on korintidega, mis on toodetud Korinthía maakonnas, seal pakendatud ning eksporditud Kiato ja Korinthía sadamate kaudu.

4. Aigialeia alammaakonna ning Ahhaia maakonna endiste valdade Erineo, Krathida ja Felloi korinte ei ole lubatud vedada Korinthía maakonda ja neid seal pakendada ning vastupidi.”

2. Eespool nimetatud regioonidest pärinevate korintide mitmesugustesse pakenditesse on lubatud panna reklaamprospekte või -trükitiseid, mis kirjeldavad kvaliteeti ja üldisemalt nimetuste „Vostizza” või „Gulf” tähendust.

13. Artikkel 2 jätkab:

3. Igat liiki pakendid, mis sisaldavad regioonis B pakendatud korinte, mis on regioonidest A ja B pärinevate rosinat segu, tuleb kohustuslikult märgistada sõnaga „PROVINCIAL” ja need võib märgistada pakendamise koha nimega.

„1. Mis tahes liiki pakendid, mis sisaldavad regioonis A toodetud, seal pakendatud ning ekspordiks ette nähtud korinte, peavad

4. Igat liiki pakendid, mis sisaldavad regioonis B toodetud ja pakendatud korinte, mis on mõeldud ekspordiks, tuleb kohustuslikult

märgistada sõnaga „PROVINCIAL” ja need võib märgistada järgmistest ühe nimetusega:

- a) „ZANTE” Zákynthoses toodetud ja pakendatud korintide puhul ning Zákynthose saarelt pärinevate ja üldiselt regioonis B pakendatud korintide puhul, [...] mis eksporditakse välisriikidesse regiooni B mis tahes sadama kaudu;
 - b) „CEPHALLONIA” Kefalloniás või Lefkádas toodetud ja pakendatud korintide puhul ning Kefalloniá maakonnast ja Lefkáda saarelt pärinevate ja üldiselt regioonis B pakendatud korintide puhul, [...] mis eksporditakse välisriikidesse regiooni B mis tahes sadama kaudu;
 - c) „AMALIAS” Amaliada piirkonnas pakendatud korintide puhul ning Amaliada piirkonnast, see tähendab Ileia maakonna endistest valdadest [...] pärinevate ja üldiselt regioonis B pakendatud korintide puhul, [...] mis eksporditakse välisriikidesse regiooni B mis tahes sadama kaudu;
 - d) „PYRGOS” Ileia maakonna Pyrgose ja Katakoloni piirkonnas pakendatud korintide puhul, mis eksporditakse välismaale Katakoloni sadama kaudu;
 - e) „PATRAS” Patrase piirkonnas pakendatud korintide puhul, mis eksporditakse välismaale Patrase sadama kaudu;
 - f) „KALAMATA” Kalamata piirkonnas pakendatud korintide puhul, mis eksporditakse välismaale Kalamata sadama kaudu.
- [...]
14. Seaduse 553/1977 artikli 3 lõige 1 reguleerib korintide eksporditingimusi järgmiselt:
- „Korintide eksport välisriikidesse toimub järgmiselt:
- a) nimetusega „Vostizza” märgistatud korindid Aigio sadama kaudu;
 - b) nimetusega „Gulf” märgistatud korindid Korinthía ja Kiato sadamate kaudu;
 - c) nimetustega „Zante”, „Kefalloniá” ja „Amalias” märgistatud korindid regiooni B kõikide eksportivate sadamate kaudu;
 - d) nimetusega „Pyrgos” märgistatud korindid Katakoloni sadama kaudu;

e) nimetusega „Patras” märgistatud korintid Patrase sadama kaudu;

f) nimetusega „Kalamata” märgistatud korintid Kalamata sadama kaudu.

[...]”

töötlemise üksuse teenuseid kasutavad või töötlemisprotsessi kaasatud isikud kohustatud viima rosinat töötlemisel tekkivad jäätmed ASO hoidlatesse. Need jäätmed moodustavad väga väikese protsentuaalse osa eksporditavast või sisetarbimiseks turustatavast rosinat netokogusest. See osa viiakse kohustuslikult ASO asjaomasele filiaalile, kusjuures rosinat töötlemisel tekkiv mis tahes muu jäätmekogus eksporditakse või turustatakse vastavalt eespool sätestatudle õigusega tasaarvestada eksporditud või sisetarbimiseks turustatud täiendav kogus sama ekspordiaasta jooksul.”

15. Sama artikli lõikes 2 on lisaks sätestatud, et „[l]aevade Aigio ja Korinthía maakonna sadamates randumise või lastimise võimatuse korral on transport Patrase sadamasse lubatud, kui on tagatud lasti päritolu ehtsus”.

16. Artikkel 4 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Seaduse 2490/1955, millega kodifitseeritakse korintide kaitse sätted ja kehtestatakse rosinaid puudutavat autonoomset organisatsiooni [Aftonomos Stafidikos Organismos; edaspidi „ASO”] reguleerivad sätted ning mida on muudetud seaduse 3541/1956 artikliga 5, artikli 54 lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmiste sätetega:

„1. Pakendatud ja eksporditavate rosinat kvaliteedi parandamiseks on rosinat pakendamise vabrikute käitajad, rosinat

17. Põllumajandusministri 22. novembri 1993. aasta määrusega nr 442597 tunnustatakse siseriiklikul tasandil nimetust „Vostizza” selliste korintide kaitstud päritolunimetuseks, mis on toodetud Aigialeia alammaakonna piirkonnas „Korinthía tumedate viinamarjade” sordi viinamarjadest.

18. Põllumajandusministri 4. novembri 1999. aasta määruses nr 39946 on ette nähtud tingimused, mille korral tuleb viinamarjade kogused kvaliteedi põhjustel tootmisest eemaldada, ning asutatud organ, kes kogub ja haldab koguseid, mis tuleb tootmisest eemaldada.

III. Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

19. K. Fragkopoulos kai SIA O.E., mis põhikohtuasja menetluse kestel muutus äriühinguks Kakavetsos-Fragkopoulos AE Eperxergasias kai Emporias Stafidas (edaspidi „Fragkopoulos”), on põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal Kreeka õiguse alusel asutatud täisühing, kelle põhitegevus on korintide tootmine, töötlemine ja turustamine. Fragkopoulos asub Kiato piirkonnas Korinthías.

20. Kreeka õigusnormid jagavad korintide tootmisala kaheks – regioon A ja regioon B. Regioonis B toodetavad rosinad on mainelt madalama kvaliteediga kui regioonis A toodetavad rosinad. Seetõttu võivad regiooni B tootjad oma regiooni tuua regiooni A päritolu korinte, et neid segada oma regioonis toodetud korintidega. Regioonis B toodetud korinte võib piiranguteta vedada selle regiooni piires ning eksportida välismaale, tingimusel et järgitakse toodete märgistamist reguleeriva seaduse 553/1977 sätteid. Kui regiooni B ja regiooni A rosinat segu pakendatakse ning seejärel turustatakse, peavad regiooni B tootjad järgima siseriiklike õigusnorme, mille kohaselt on nad kohustatud varustama pakendi etiketiga, millel on

märke „Provincial”, mis järgneb päritolupiirkonna nimele ja millega antakse tarbijale teada, et tegemist on korintide seguga. Seevastu on korintide igasugune vedu regioonist B regiooni A keelatud. Teisisõnu ei ole regiooni A tootjal lubatud viia oma regiooni korinte, mis pärinevad regioonist B. Selles regioonis B on alates 2008. aastast liidu tasandil KPN-na registreeritud üksnes viinamari „Stafida Zakynthou” (Zante rosin).

21. Regioon A, mida tuntakse kõrgema kvaliteediga korintide tootmise piirkonnana, on omakorda jaotatud kaheks alamregiooniks. Esimene alamregioon A toodab niinimetatud „Vostizza” rosinaid, mis on KPN-ina kaitsitud siseriiklikul tasandil alates 1993. aastast ning liidu tasandil alates 1998. aastast. Teises alamregioonis toodetavad korindid on küll kõrgema kvaliteediga kui regioonis B toodetavad korindid, kuid madalama kvaliteediga esimeses alamregioonis A toodetavatest korintidest. Esimeses alamregioonis A asuvatel tootjatel ei ole lubatud tuua sisse teise alamregiooni A päritoluga rosinaid ja vastupidi.

22. Lisaks vastavad igale regioonile siseriiklikus õiguses nimeliselt määratud konkreetsed sadamad, mille kaudu tuleb rosinad nende välismaale eksportimisel eranditult välja viia.⁶

6 – Vt seaduse 553/1977 artikkel 3.

23. Siseriikliku õiguse tähenduses asub Fragkopoulos seega regioonis A, täpsemalt teises alamregioonis A, mida ei hõlma KPN ja kus tootetakse kategooria „Gulf” viinamarju. Fragkopoulos ekspordib kõik oma turustatavad rosinad välismaale. Kohtuistungil täpsustas ta, et 90% tema toodangust eksporditakse liidu liikmesriikidesse ning ülejäänud 10% kolmandatesse riikidesse.

Fragkopouluse taotluse rahuldamata, kuna seaduses 553/1977 on selgelt ette nähtud, et Korinthía maakonnas võib töödelda, ladustada, toota ja pakendada üksnes teisest alamregioonist A pärinevaid rosinaid ning et regioonist B ning esimesest alamregioonist A pärinevaid viinamarju ei ole mingil juhul lubatud viia teise alamregiooni A territooriumile.

24. Kuna tema piirkonnas rosinatootmine pidevalt vähenes, taotles Fragkopoulos juunis 2001 Korinthía maakonnavalitsuse piirkondlikult põllumajandusametilt luba vedada oma tehasesse Kiatos – seega Korinthía maakonnas – ja töödelda seal mis tahes päritoluga korinte, see tähendab sõltumata sellest, kas need korindid on toodetud regioonis B või esimeses alamregioonis A. Fragkopoulos selgitab, et tema tootmisvõimsus on tunduvalt suurem üksnes kategooria „Gulf” viinamarjade töötlemisest ja pakendamisest, et ta tegi suuri investeeringuid oma seadmete parendamiseks ning et oma tegevuse jätkamiseks piisava tooraineta muutuks ta peatselt maksejõuetuks.

25. Korinthía maakonnavalitsuse piirkondliku põllumajandusameti direktor jättis 27. juuni 2001. aasta otsusega nr 10037

26. Fragkopoulos esitas 17. septembril 2001 Symvoulío tis Epikrateiasse kaebuse, paludes viimasel tühistada 27. juuni 2001. aasta otsuse nr 10037. Fragkopoulos leiab, et seadus 553/1977 piirab lubamatult tema majandus- ja konkurentsivabadust. Lisaks puudub vaidlus selle üle, et kõnealune seadus seab regioonis B asuvad tootjad väga soodsasse olukorda võrreldes regiooni A tootjatega. Kuna regiooni B tootjad võivad oma regiooni tuua regioonist A pärinevaid viinamarju, väheneb selle tagajärjel regioonis A kättesaadava tooraine hulk, mistõttu on regiooni A ettevõtjad alahõivatud. Kuna regioonis B asuvatel ettevõtjatel on rohkem toorainet, on nende toodang suurem ning nad on seega konkurentsivõimelisemad. Fragkopoulos väidab, et Korinthía maakonna piirkonnas oli rosinat kogutoodang 9000 tonni, mida töötlesid viis ettevõtjat, samas kui regioonis B töötlesid neli tegutsevat ettevõtjat 20000 tonni. Fragkopoulos leiab, et neil asjaoludel on regiooni A

ettevõtjate jaoks risk majanduslikuks allakäiguks suur. Lisaks saab ka vähem piiravate meetmetega saavutada õigusnormides ette nähtud eesmärki, nimelt keelata regioonis A regiooni B rosinatega segamine regiooni A rosinatega, selleks et kaitsta üldiselt regiooni A rosinatega ning iseäranis „Vostizza” rosinatega kvaliteeti. Fragkopoulos täpsustab lisaks, et ta ei püüa saada luba oma tehases erinevate korindisortide segamiseks ega soovi halvendada kvaliteeti; ta soovib saada pelgalt luba teistest piirkondadest pärineva korindi sissetoomiseks, töötlemiseks ja eksportimiseks, täites edasi seaduse 553/1977 artiklis 2 ette nähtud kohustusi toote märgistamise kohta. Selles osas ei ole Fragkopouluse jaoks oluline, et esimene alamregiooni A rosinad kaotavad oma KPN-i, kui need peaks toodama tema piirkonda, sest ta soovib üksnes suurendada oma tootmismahu, ilma et ta kavatseks turustada KPN-i kandvaid tooteid. Kõiki neid põhjusi kogumis arvestades leiab Fragkopoulos seega, et siseriiklikud õigusnormid on vastuolus EÜ artiklitega 28 ja 29 ning artikli 34 lõikega 2.

Kohtule EÜ artikli 234 alusel kolm järgmist eelotsuse küsimust:

- „1. Kas selline ettevõtja nagu kaebuse esitaja, s.o ettevõtja, kes tegeleb rosinatega töötlemise ja pakendamisega ning asub riigi teatavas regioonis, kuhu on seaduse kohaselt keelatud selle riigi teistest piirkondadest tuua töötlemiseks ja pakendamiseks erinevaid rosinasorte, ning kellel ei ole seega võimalik eksportida rosinaid, mis mainitud sortidest saadakse töötlemise teel, saab kohtus väita, et asjaomased seadusandlikud meetmed on vastuolus EÜ artikliga 29?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas EÜ artikliga 29, mille kohaselt on keelatud kehtestada koguselisi ekspordipiiranguid või samaväärse toimega meetmeid, on vastuolus niisugused õigusnormid nagu Kreeka siseriikliku õiguse normid, mis reguleerivad käesolevat vaidlust ja mille alusel on ühelt poolt keelatud hilisema ekspordi eesmärgil teatavasse regiooni sisse tuua ning seal ladustada ja töödelda riigi erinevatest regioonidest pärinevaid viinamarju, kusjuures selles kindlaksmääratud regioonis on lubatud üksnes kohapeal toodetava viinamarja töötlemine, ja teiselt poolt on võimalik kaitstud päritolunimetuse tunnustamine üksnes rosinatega puhul, mis on töödeldud ja pakendatud asjaomases

27. Kuna Symvoulio tis Epikrateiasel tekkisid ilmsed raskused liidu õiguse tõlgendamisel, otsustas ta menetluse peatada ning esitada 8. mail 2009 eelotsusetaotluse Euroopa

kindlaksmääratud regioonis, kust need pärinevad?

V. Õiguslik analüüs

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas liikmesriigi siseriiklikus seaduses geograafiliselt kindlaks määratud sellise toote kvaliteedi kaitsmine, mille tähistamiseks ei ole antud võimalust kasutada konkreetset eristavat nimetust, mis viitaks selle üldtunnustatud kõrgemale kvaliteedile ja ainulaadsusele, mis on tingitud selle pärinemisest teatavast geograafilisest regioonist, on EÜ artikli 30 tähenduses üldisest huvist tulenev õiguspärane eesmärk, mille puhul on võimalik teha erand EÜ artiklist 29, mille kohaselt on keelatud kehtestada selle toote ekspordi suhtes koguselisi piiranguid ja samaväärse toimega meetmeid?”

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

28. Põhikohtuasja kaebaja, Kreeka valitsus, Madalmaade valitsus ja Euroopa Komisjon esitasid Euroopa Kohtule oma kirjalikud märkused.

29. 8. juulil 2010 toimunud kohtuistungil esitasid suuliselt oma märkused põhikohtuasja kaebaja, Kreeka valitsus ja komisjon.

A. Sissejuhatavad märkused

30. Küsimuste sõnastamise ajal keskendus eelotsusetaotluse esitanud kohus EÜ artiklile 29. Enne kui asuda hindama, kas siseriiklikud õigusnormid on kooskõlas liidu esmase õigusega, pean ma siiski kontrollima, kas ei ole teisese õiguse norme, mis võiksid selle eelotsusetaotluse lahendamisel kasulikuks osutada. Lisaks on kaebaja viidanud ka EÜ artikli 28 alusel keelatud meetmele. Esmalt pean ma seega üksteise järel analüüsima neid kahte küsimust, enne kui anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mida saab kasutada siseriikliku kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamisel, olenemata sellest, kas siseriiklik kohus neile oma küsimustes viitas või mitte.⁷

31. Esiteks reguleerib korinte töödeldud puu- ja köögiviljasaaduste turu ühine

⁷ – 29. novembri 1978. aasta otsus kohtuasjas 83/78: Redmond (EKL 1978, lk 2347, punkt 26); 8. detsembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 20/87: Gauchard (EKL 1987, lk 4879, punkt 5); 18. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-230/98: Schiavon (EKL 2000, lk I-3547, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika); 20. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-469/00: Ravil (EKL 2003, lk I-5053, punkt 27), ja 16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-205/07: Gysbrechts ja Santurel Inter (EKL 2008, lk I-9947, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

korraldus, mis kehtib alates 1. jaanuarist 2008 määruse (EÜ) nr 1234/2007 alusel, mida nimetatakse „ühise turukorralduse ühtseks määruseks”.⁸ Põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal reguleeris korinte määrusega nr 2201/96 kehtestatud ühine turukorraldus ja mitmesugused rakendusmäärused, milles käsitleti konkreetsemalt rosinaid.⁹

antava toetuse põhimõte¹⁰ ja ladustusasutuste poolt asjaomaste toodete ostmise tingimused¹¹ ning see võimaldab kindlaks määrata rosinat minimaalse impordihinna ja tasakaalustumaksud.¹² Ühise turukorralduse rakendusmäärused konkreetselt rosinat sektoris täpsustavad teatavate kuivatamiseks mõeldud viinamarjasortide kasvatamisele spetsialiseerunud alade jaoks mõeldud abikaava rakendamist (määrus (EÜ) nr 1621/1999), ladustamisnorme (määrus (EÜ) nr 1622/99 põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatavas redaktsioonis) ja teatavate kuivatatud viinamarja sortide turustamise miinimumnõudeid (määrus (EÜ) nr 1666/99).

32. Sellegipoolest ei sisalda need määrused minu hinnangul ühtegi sõnaselget sätet, mille alusel oleks võimalik hinnata siseriikliku seaduse vastavust liidu õigusele. Siseriiklikel territooriumidel rosinat vedamise tingimusi ega ka tingimusi, millele vastavalt nende eksporti võib korraldada, ei ole sellistena ühises turukorralduses käsitletud. Kõnealuses korralduses on kehtestatud näiteks kasvatamiseks

8 – Nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ELT L 299, lk 1).

9 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 8. Määrust nr 2201/96 on ajavahemikus 1996–2001 (põhikohtuasja kaebuse esitamise kuupäev) järjestikku muudetud nõukogu 30. oktoobri 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 2199/97 (EÜT L 303, lk 1; ELT eriväljaanne 03/22, lk 72), nõukogu 14. detsembri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 2701/99 (EÜT L 327, lk 5; ELT eriväljaanne 03/27, lk 462), nõukogu 4. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2699/2000 (EÜT L 311, lk 9; ELT eriväljaanne 03/31, lk 31) ning nõukogu 19. juuni 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 1239/2001 (EÜT L 171, lk 1; ELT eriväljaanne 03/32, lk 444). Selles ajavahemikus antud rakendusmääruste puhul on tegemist komisjoni 22. juuli 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1621/1999 teatavate kuivatatud viinamarjade tootmiseks ettenähtud viinamarjasortide kasvatamiseks antava viljelusabi kohta (EÜT L 192, lk 21; ELT eriväljaanne 03/26, lk 163), komisjoni 23. juuli 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1622/1999 töötlemata kuivatatud viinamarjade ja töötlemata kuivatatud viigimarjade ladustamise kohta (EÜT L 192, lk 33; ELT eriväljaanne 03/26, lk 175) ning komisjoni 28. juuli 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1666/1999 teatavate kuivatatud viinamarja sortide turustamise miinimumnõuete kohta (EÜT L 197, lk 32–35; ELT eriväljaanne 03/26, lk 204).

33. Ühine turukorraldus ja selle rakendusmäärused on seega peamiselt tehnilist laadi ning nende seos põhikohtuasja asjaoludega ei ilmne kohe selgelt. Ainult määruse nr 2201/96 artikli 21 lõikes 2 on otsesõnu mainitud üldist keeldu rakendada koguselisi piiranguid või samaväärse toimega meetmeid, kuid seda

10 – Vt määruse nr 2201/96 artikkel 7.

11 – *Ibidem*, artikkel 9.

12 – *Ibidem*, artikli 13 lõiked 2, 4 ja 6.

üksnes kolmandatest riikidest pärineva impordi osas.

artikli 32 lõike 2 sõnastust, ei ole enam vaja ühise turukorralduse määrustes korrata asutamislepingus sätestatud keelde.¹⁸ Selle küsimuse juurde tuleb loomulikult siiski tagasi tulla, kuna ühise turukorralduse olemasolu teatud sektoris sunnib Euroopa Kohut kohaldama veidi teistsugust testi kui see, mida ta tavapäraselt kasutab keelatud siseriikliku meetme olemasolu tuvastamisel EÜ artikli 29 alusel.¹⁹

34. Siiski nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et EÜ artikleid 28 ja 29, mis käsitlevad koguseliste impordi- ja ekspordipiirangute ja kõigi samaväärse toimega meetmete keelamist, loetakse üldiselt ühise turukorralduse lahutamatuks osaks,¹³ mis seletab määruse nr 2201/96 vaikimise selles küsimuses. Seetõttu on traditsiooniliselt äritehingute vabadusel¹⁴ ja igale tootjale vabalt juurde-päasetava avatud turu põhimõttel¹⁵ rajaneva ühise turukorralduse põhimõtetega vastuolus mis tahes siseriiklik säte või meede, mis võib muuta impordi- või ekspordivoogusid¹⁶ ehk teisisõnu takistada ühendusesisest kaubandust.¹⁷ Kuigi ühise turukorralduse tekstis ei korrata küll EÜ asutamislepingu asjakohaseid sätteid, ei saa sellise korralduse olemasolu vabastada liikmesriike oma õigusnormide läbivaatamisest nimetatud sätete alusel, kuna Euroopa Kohus on leidnud, et alates ülemineku perioodi lõppemisest ja võttes arvesse EÜ

35. Teiseks, kuna nüüd on selge, et vaatamata ühise turukorralduse olemasolule võib kontroll puudutada seaduse 553/1977 kooskõla liidu esmase õiguse sätetega, võib tekkida küsimus, kas on otstarbekas rajada käesolevas asjas kohtulik kontroll EÜ artikli 28 võimalikule rikkumisele.

36. Fragkopoulos väidab nimelt, et seaduse 553/1977 artikkel 1 kujutab endast ka

13 – 3. veebruari 1983. aasta otsus kohtuasjas 29/82: van Lui-pen (EKL 1983, lk 151, punkt 8) ja 17. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-44/94: Fishermen's Organisations jt (EKL 1995, lk I-3115, punkt 52).

14 – 26. veebruari 1980. aasta otsus kohtuasjas 94/79: Vriend (EKL 1980, lk 327, punkt 8) ja eespool viidatud kohtuotsus van Lui-pen (punkt 8).

15 – Eespool viidatud kohtuotsus Redmond (punkt 57).

16 – *Ibidem*, (punkt 58).

17 – Eespool viidatud kohtuotsus van Lui-pen (punkt 8).

18 – 8. novembri 1979. aasta otsus kohtuasjas 251/78: Denkvit Futtermitel (EKL 1979, lk 3369, punkt 3). See lahendus, mis kehtib käesolevas asjas küll EMÜ asutamislepingu artikli 30 (hiljem EÜ asutamislepingu artikkel 30, muudetuna EÜ artikkel 28) suhtes, on minu hinnangul täielikult ülekantav koguseliste piirangute ning koguseliste ekspordipiirangute samaväärse toimega meetmete keelule. Euroopa Kohus leidis ka, et hoolimata asjaolust, et komisjoni metodoloogilistest kaalutlustest tulenevalt jäeti asutamislepingu sätteid sõnaselgelt nimetamata, tuleb EMÜ asutamislepingu artikleid 30 ja 34 pidada selle ühise turukorralduse lahutamatuks osaks, mis oli Euroopa Kohtu menetluses kõne all (vt eespool viidatud kohtuotsus Redmond, punktid 54 ja 55).

19 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 49 jj.

koguselist impordipiirangut, sest see keelab täielikult „importida” regiooni B või esimese alamregiooni A korinte teise alamregiooni A. See impordikeeld ei ole küll piiriülene, kuna see puudutab vaid sama riigi piirkondadevahelisi piire, kuid põhikohtuasja kaebaja sõnul ei tee Euroopa Kohus vahet selle alusel, kas tegemist on riigipiiride või riigisiseste piiridega. Oma väidete toetuseks viitab Fragkopoulos kohtuotsustele Simitzi²⁰ ja Carbonati Apuani.²¹

toimega maksuks maksu, mida antud juhul koguti siis, kui kaevandatud marmor väljus omavalitsusüksuse territooriumilt, ilma et mingilgi hetkel oleks tekkinud küsimust, kas tegemist on koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meetmega.

37. Nendes kahes kohtuotsuses pidi Euroopa Kohus hindama – erinevalt käesolevast kohtuasjast – tollimaksuga samaväärse toimega maksude olemasolu ning just selles erilises kontekstis jõudis ta järeldusele, et niisugused maksud võivad seisneda ka maksu kogumises liikmesriigi sisepiiri ületamisel. Eespool viidatud kohtuotsuses Simitzi oli tegemist just impordi- ja ekspordimaksuga, mida koguti siis, kui teisest liikmesriigist imporditud või teise liikmesriiki eksporditav kaup ületas Dodekaneesi piiri; seega ei kohaldanud Euroopa Kohus EÜ artiklit 28, vaid põhikohtuasja kaebaja, kes oli Kreeka kodanik, importis igal juhul teistest liikmesriikidest pärinevaid kaupu. Mis puudutab eespool viidatud kohtuotsust Carbonati Apuani, siis kvalifitseeris Euroopa Kohus selles tollimaksuga samaväärse

38. Mul on raske kujutleda, kuidas Euroopa Kohus saaks leida, et siseriikliku õigusakti artikkel 1 kuulub EÜ artikli 28 kohaldamisalasse. Kreekas toodetud korintide transport Kreeka territooriumi erinevate regioonide aladel, nagu need on piiritletud seaduses 553/1977, ei kuulu kuidagi impordi alla, nii nagu see mõiste on määratletud liidu õiguse tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustas pealegi oma eelotsusetaotluses, et kuigi Kreeka seadusandja kasutas seaduses 553/1977 sõna „import”, ei tule seda sõna mõista selle grammatilises tähenduses, vaid pigem „sisseveo” tähenduses,²² mida ma pean tõepoolest sobivamaks, kui tähistatakse kauba liikumist sama liikmesriigi erinevate piirkondade vahel. Lisaks, nagu Kreeka valitsus kohtuistungil tunnistas, ei mõjuta seadus 553/1977 nagu – ilmselt – ka korintide

20 – 14. septembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-485/93 ja C-486/93: Simitzi (EKL 1995, lk I-2655).

21 – 9. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-72/03: Carbonati Apuani (EKL 2004, lk I-8027). Põhikohtuasja kaebaja viitab eelkõige selle kohtuotsuse punktile 23.

22 – Vt eelotsusetaotluse punkt 6.

sektorit reguleerivad muud siseriiklikud sät-
ted teistest liikmesriikidest pärinevate rosi-
nate importimist Kreeka territooriumile. See
ei ole igal juhul meie hinnatavate siseriiklike
õigusnormide eesmärk. Järelikult keskendus
eelotsusetaotluse esitanud kohus oma taotlu-
ses õigesti EÜ artiklile 29.²³

ühest piirkonnast teise, ei saa loogiliselt võt-
tes neid rosinaid enam ka eksportida. Sellisel
juhul on loomulik tõmmata paralleel eespool
viidatud kohtuotsusega Jersey Produce Mar-
keting Organisation. Lisaks sätestavad seadu-
se 553/1977 artikli 1 lõiked 2 ja 4 korintide
eksportimiseks kaks sõnaselget keeldu, kui
korindid ei vasta selles seaduses sätestatud
tingimustele seoses nende töötlemise, ladus-
tamise ning kohapealse pakendamisega.

B. Esimene ja teine eelotsuse küsimus

39. Esimesele eelotsuse küsimusele saab
vastata erilise raskuseta, seda enam et ükski
kirjalikud märkused esitanud huvitatud isik
ei väielnud vastu asjaolule, et Fragkopoulosel
on õigus tugineda EÜ artiklile 29.

40. Esiteks on juba tükk aega tagasi tunnista-
tud, et EÜ artikkel 29 on vahetult kohaldatav
ning annab isikutele õigusi, mida siseriiklikud
kohtud peavad kaitsma.²⁴ Teiseks on – vähe-
malt potentsiaalne – mõju ekspordimahule
esialgse keelu tagajärg viia korinte teatava-
test regioonidest teistesse regioonidesse. Kui
takistada nende rosinate viimist liikmesriigi

41. Seetõttu teen ma ettepaneku vastata esi-
mesele eelotsuse küsimusele jaatavalt selles
tähtsuses, et ettevõtja, kes on kaebajaga sar-
nases olukorras, s.o ettevõtja, kes tegeleb ro-
sinate töötlemise ja pakendamisega ning asub
liikmesriigi konkreetses piirkonnas, kuhu on
seaduse kohaselt keelatud selle liikmesriigi
teistest piirkondadest tuua töötlemiseks ja
pakendamiseks erinevaid rosinasorte, ning
kellel ei ole seega võimalik eksportida nimeta-
tud sortidest töötlemise teel saadud rosinaid,
saab kohtus väita, et asjaomased seadusand-
likud meetmed on vastuolus EÜ artikliga 29.

23 – Selles suhtes on Euroopa Kohus juba leidnud, et kuigi
siseriiklik meede, mis reguleerib teatud kaupade liikumist
sama liikmesriigi regioonide vahel, võib mõjutada ekspor-
timist, ei saa seda pidada impordipiiranguks (vt 8. novembri
2005. aasta otsus kohtuasjas C-293/02: Jersey Produce Mar-
keting Organisation, EKL 2005, lk I-9543, punkt 72).

24 – Eespool viidatud kohtuotsus Redmond (punktid 66 ja 67) ja
9. juuni 1992. aasta otsus kohtuasjas C-47/90: Delhaize ja Le
Lion (EKL 1992, lk I-3669, punkt 28).

42. Veel on jäänud kontrollida, kas siseriiklik
meede kujutab endast tõepoolest koguselist
ekspordipiirangut või koguselise ekspordi-
piiranguga samaväärse toimega meedet, mis

on mõlemad EÜ artikliga 29 keelatud. Kuna Kreeka õigusnormid ei kehtesta otseseid koguselist ekspordipiiranguid, vaid piirduvad esmapiigul nende kanaliseerimisega, ei kujuta need õigusnormid sellisena endast koguselist piirangut. Seega tuleb kindlaks teha, kas siseriiklikud õigusnormid kujutavad endast koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meedet. Seejuures tuleb kindlaks määrata tingimused, mis peavad sellise samaväärse toimega meetme olemasoluks olema täidetud.

43. Selles osas on Euroopa Kohtu praktika väga erinev.²⁵

44. Alguses lähtus Euroopa Kohus EÜ artikli 29 „testi” puhul EÜ artikli 28 omast; teisiti väljendades kehtis kohtuotsuses Dassonville²⁶ väljendatud kohtupraktika vahet tegemata nii koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meetmetele kui ka koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetmetele.

25 – Selle kohtupraktika täpsemaks analüüsimiseks vt kohtujurist Trstenjaki väga suundarajatavat ettepanekut kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter, täpsemalt selle ettepaneku punkt 28 jj.

26 – Selle kohtupraktika kohaselt tuleb koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeks pidada „kõiki liikmesriikide kaubanduseeskirju, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust” (11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville, EKL 1974, lk 837, punkt 5).

45. Tõenäoliselt kartes sel viisil avada Pandora laeka, eristas Euroopa Kohus oma otsuses Groenveld EÜ artiklis 28 toodud meetmeid EÜ artiklis 29 toodud meetmetest, piirates EÜ artikli 29 kohaldamisala üksnes „meetmetega, mille eesmärk või tagajärg on spetsiifiline ekspordi takistamine ning liikmesriigi sisekaubanduse ja selle ekspordikaubanduse erinev kohtlemine, nii et asjaomase liikmesriigi omamaistele toodetele või siseturule on teiste liikmesriikide kaubanduse või toodete arvel antud eriline eelis.”²⁷ „Groenveldi” testi puhul on koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetmeks kvalifitseerimisel seega vajalik kolme eriti range tingimuse täitmine, kusjuures selle testi kohaselt kuulub EÜ artikkel 29 kohaldamisele üksnes diskrimineeriva meetme puhul.

46. Seejärel kinnitas Euroopa Kohus vähemalt põhimõtteliselt „Groenveldi” testi. Isegi kui kohtujurist tegi Euroopa Kohtule ettepaneku muuta seda testi eespool viidatud kohtuasjas Gysbrechts ja Santurel Inter, jäi kohus kindlaks oma põhimõttelisele seisukohale eespool viidatud Groenveldi kohtupraktikas²⁸. Siiski ei ole Euroopa Kohus oma praktikas alati sama põhjalikult kontrollinud, kas

27 – 8. novembri 1979. aasta otsus kohtuasjas 15/79: Groenveld (EKL 1979, lk 3409, punkt 7).

28 – Vt eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter (punkt 40).

„Groenveldi” testi kolm tingimust on tõepoolest täidetud. Ma demonstreerin seda kolme näite varal.

kohaldatav – „on kõige olulisemad tagajärjed piiriülesele müügile”³¹ ning et seetõttu tuleb jõuda järeldusele, et kõnealune meede „mõjutab tegelikkuses siiski kaupade väljavedu eksportiva liikmesriigi turult rohkem kui kaupade turustamist selle liikmesriigi siseturul”.³² Euroopa Kohus järeldas üksnes selle analüüsi põhjal, et esineb koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meede.

47. Kõigepealt loobus Euroopa Kohus teatud arvus otsustes²⁹ ilmselt kolmanda tingimuse viimasest osast, nimelt et kõnealuse meetme omamaistele toodetele antud eriline eelis peaks olema antud teiste liikmesriikide toodete või kaubanduse arvel.

48. Viidates küll kohtuotsuses Gysbrechts ja Santurel Inter Groenveldi kohtupraktikale, ei kontrollinud Euroopa Kohus siiski, kas „Groenveldi” testi kolm tingimust olid nimetatud asjas täidetud. Kohtujurist juhtis Euroopa Kohtu tähelepanu asjaolule, et selle testi tingimuste range kohaldamine ei võimaldanud tal tuvastada koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meedet.³⁰ Neid asjaolusid arvestades möönab Euroopa Kohus, et kõnealusel keelul – kuigi see on erinevusteta

49. Viimaks, kui kohtuasi puudutab ühist turukorraldust, võtab Euroopa Kohus leebema seisukoha tingimuste osas, mis peavad olema koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetme olemasoluks täidetud. Sellisel juhul ei pea meede olema enam diskrimineeriv. Nii leidis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses Vriend, mis tehti pärast kohtuotsust Groenveld, et arvestades asjaolu, et EMP lepingu artiklid 30 ja 34 on ühise turukorralduse lahutamatu osa, „tugineb [kõnealune ühine korraldus] ühenduse sisekaubanduse osas äritehingute vabadusele ning sellega on vastuolus liikmesriikide mis tahes õigusnormid, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada

29 – Ilma et see oleks ammendav, vt 10. märtsi 1983. aasta otsus kohtuasjas 172/82: Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage jt (EKL 1983, lk 555, punkt 12); 7. veebruari 1984. aasta otsus kohtuasjas 237/82: Jongeneel Kaas jt (EKL 1984, lk 483, punkt 22); eespool viidatud kohtuotsus Delhaize ja Le Lion (punkt 12); 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-388/95: Belgia vs. Hispaania (EKL 2000, lk I-3123, punkt 41); 23. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-209/98: Sydhavnens Sten & Grus (EKL 2000, lk I-3743, punkt 24); 20. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-108/01: Consorzio del Prosciutto di Parma ja Salumificio S. Rita (EKL 2003, lk I-5121, punkt 54), ning eespool viidatud kohtuotsus Ravil (punkt 40). Eespool viidatud kohtuasjas Belgia vs. Hispaania on testist välja jäetud isegi kogu kolmas tingimus tervikuna.

30 – Vt ettepaneku punktid 34–40 kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter.

31 – Eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter (punkt 42).

32 – *Ibidem*, (punkt 43).

ühendusesisest kaubandust”.³³ Seega lähtub ühise turukorralduse olemasolu korral Euroopa Kohus EÜ artikli 29 testi puhul EÜ artikli 28 omast, nagu ta oli teinud seda varem ning nagu ta tegi seda edasi selle konkreetse juhtumi puhul pärast eespool viidatud kohtuotsust Groenveld.³⁴

50. Kui Euroopa Kohus seega kinnitas, et „[EÜ] artiklite [28 ja 29] kohaselt on liikmesriikide vahel keelatud koguselised impordi- või ekspordipiirangud, samuti kõik samaväärsed toimega meetmed”, lisades, et väljakujunenud kohtupraktika³⁵ kohaselt „see keeld laieneb kõikidele liikmesriikide kaubanduseeskirjadele, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust”,³⁶ siis kehtib see vaid juhul, kus Euroopa Kohtu lahendatavas olukorras esineb ühine turukorraldus. Euroopa Kohus viitab seega otseselt kohtuotsusele Dassonville.³⁷ Euroopa Kohus põhjendab sellist erinevat kohtlemist kaalutlusega, et kuna EÜ artiklid 28 ja 29 on ühise turukorralduse lahutamatu osa, kohustuvad liikmesriigid, niipea kui ühendus võtab konkreetse

sektoris vastu sellised õigusnormid, hoiduma mis tahes meetmete võtmisest, mis seda turukorraldust kahjustavad või millega luuakse sellest erandeid.³⁸

51. Käesolevas kohtuasjas võib vaevalt kahelda selles, et „Groenveldi” testi kohaldamisel pääsevad Kreeka õigusnormid EÜ artikli 29 sätestatud keelust. Keeruline on väita, et Kreeka õigusnormide tagajärg on Kreeka Vabariigi sisekaubanduse ja selle riigi ekspordikaubanduse erinev kohtlemine, kuna riigisisese vedamise keeld – mis on ekspordikeelu eeldus – kehtib kõigi korintide puhul, sõltumata sellest, kas need on ette nähtud ekspordiks või siseturule. Ka konkreetset eelist, mis on antud Kreeka toodangule või Kreeka siseturule, võrreldes mõne teise liikmesriigi toodangu või kaubandusega, ei ole lihtne tõendada, arvestades asjaolu, et kirjalikud märkused esitanud menetlusosalised ei ole selle kohta esitanud teavet.

52. Kreeka õigusnormid saaks lugeda EÜ artikliga 29 vastuolus olevateks üksnes seetõttu, et Euroopa Kohus on kujundanud erilise, vähem rangema kohtupraktika koguselise ekspordipiiranguga samaväärsed toimega

33 – Eespool viidatud kohtuotsus Vriend (punkt 8).

34 – Kohtuotsusele Groenveld eelneva perioodi osas vt eespool viidatud kohtuotsus Redmond (punkt 58); hilisema perioodi osas lisaks eespool viidatud kohtuotsusele Vriend vt ka eespool viidatud kohtuotsus van Luipen (punkt 8).

35 – See järeldus on veidi hämmastav, kuna juba oli leidnud kinnitust see, et Euroopa Kohtu praktika ei olnud selles valdkonnas järjepidev.

36 – 15. aprilli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-272/95; Deutsches Milch-Kontor (EKL 1997, lk I-1905, punktid 23 ja 24).

37 – *Idem*.

38 – Eespool viidatud kohtuotsus Fishermen's Organisations jt (punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

meetmete kohta sektoris, mida katab ühine turukorraldus.³⁹

53. Kuna siseriiklikud õigusnormid keelavad Fragkopouloosel osta regioonist B või esimesest alamregioonist A pärinevaid korinte, mõjutavad need normid ilmselt põhikohuasja kaebaja ekspordimahtu. Ekspordi kanaliseerimine kujutab samuti endast eksportijal lasuvat täiendavat piirangut. Neil asjaoludel on kõnealused Kreeka õigusnormid minu arvates tegelikult sellised äriõigusnormid, mis eespool viidatud kohtuotsuse Vriend tähenduses võivad otse ja vähemalt potentsiaalselt piirata ühendusesisest kaubandust.

54. Seadus 553/1977 tuleb järelikult lugeda koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetmeks, mis on üldjuhul EÜ artikliga 29 keelatud.

55. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib samuti Euroopa Kohtult teada, kas sellised Kreeka õigusnormid, mille alusel on võimalik KPN-i tunnustamine üksnes rosinate puhul, mis on töödeldud ja pakendatud asjaomases

kindlaksmääratud regioonis, kust need pärinevad, on vastuolus EÜ asutamislepingu artikliga 29. Siiski tuleb märkida, et seaduse 553/1977 eesmärk ei ole otseselt reguleerida KPN-i „Vostizza” kasutamise tingimusi. Üksnes selle seaduse artikli 2 lõike 1 punkti a vastupidisest tõlgendusest ning asjaolust, et see KPN registreeriti liidu tasandil 1998. aastal, võib järeldada, et kui esimeses alamregioonis A tavapärastel toodetud korindid peaks õiguspäraselt toodama regiooni B territooriumile või õigusvastaselt teise alamregiooni A territooriumile, kaotaks see oma KPN-i.

56. Seda järeldust arvestades on nimetatud küsimusele vastata lihtsam, kuna väljakuunenud kohtupraktikast tuleneb, et sellised erilised piirangud, mis kehtivad toodete suhtes, millele soovitakse spetsifikaadi alusel saada ühenduse tasandil registreeritud KPN-i, kujutavad tõepoolest endast koguseliste ekspordipiirangutega samaväärse toimega meetmeid.⁴⁰

57. Seega teen ma ettepaneku vastata teisele eelotsuse küsimusele, et nii sellised siseriiklikud õigusnormid nagu seaduse 553/1977 sätted, mille alusel on keelatud hilisema ekspordi eesmärgil teatavasse regiooni sisse tuua, ladustada ja töödelda riigi erinevatest regioonidest pärinevaid viinamarju, kusjuures selles kindlaksmääratud piirkonnas on lubatud üksnes kohapeal kasvatatud viinamarja töötlemine, kui ka sätted, mille kohaselt võivad liidu tasandil registreeritud kaitstud päritolunimetust kanda üksnes rosinad, mis on

39 – Ma ei saa seega hoiduda mõtlemast, et tulemus oleks olnud teistsugune, kui korindid ei oleks hõlmatud ühise turukorraldusega, ning küsimast, kas see erinev kohtlemine ning see rangem lähenemine koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetmete kohta muudel juhtudel on asjakohane – ja seda isegi siis, kui see kaalutus väljub loomulikult käesoleva kohtuasja rangetest raamidest.

40 – Eespool viidatud kohtuotsus Ravil (punktid 84–88); eespool viidatud kohtuotsus Consorzio del Prosciutto di Parma ja Salumificio S. Rita (punktid 51–59).

töödeldud ja pakendatud kindlaksmääratud piirkonnas, kust need pärinevad, kujutavad endast koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeid, mis on EÜ artikli 29 kohaselt keelatud.

korinte importida,⁴¹ ladustada ja pakendada ning seejärel regiooni A kaudu välismaale eksportida – võimalikku õigustust, mitte aga regioonis A toodetud rosinat suhtes kehtivat keeldu. Kuigi küsimust ei ole esitatud, leian ma siiski, et selle kohta tuleb esitada mõned märkused.

C. Kolmas eelotsuse küsimus

58. Juhul kui Euroopa Kohus peaks siseriiklikud õigusnormid kvalifitseerima koguseliste ekspordipiirangutega samaväärse toimega meetmeks, mis on EÜ artikli 29 alusel keelatud, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult, kas sellised õigusnormid on siiski õigustatud. Täpsemalt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sellise kauba kõrgema kvaliteedi kaitsmine, mida ei ole siiski tunnustatud liidu tasandil registreeritud KPN-iga, võib olla üldist huvi puudutav õiguspärane eesmärk EÜ artikli 30 tähenduses.

1. Alamregioonide A vahelise importimise, ladustamise, pakendamise ning seejärel eksportimise keeld

59. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolmas küsimus puudutab üksnes seaduse 553/1977 artikli 1 lõike 2 – ehk teisisõnu siseriikliku sätte, mis keelab regioonist B pärinevaid

60. Liikmesriigi kohus leiab eelotsusetaotluses, et seaduse 553/1977 artikli 1 lõige 4, millega on keelatud igasugune korintide transport kahe alamregiooni A vahel, kehtestati selleks, et säilitada sellise kauba kvaliteeti ja mainet, mille jaoks on liidu tasandil registreeritud KPN (käesoleval juhul korindid „Vostizza”). Vastavalt EÜ artiklile 30 ei välista EÜ artikkel 29 ekspordi suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud muu hulgas tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks.

61. Euroopa Kohus on korduvalt leidnud, et „päritolunimetused kuuluvad tööstus- ja kaubandusomandi õiguste hulka”.⁴² Lisaks on „[k] ohaldatava õiguse järgi [...] nende omanikud

41 – Tuleb meenutada, et käesolevas arutluses tuleb „importi” mõista kui „sissevedu”: vt käesoleva ettepaneku punkt 38.

42 – Eespool viidatud kohtuotsus Belgia vs. Hispaania (punkt 54); eespool viidatud kohtuotsus Consorzio del Prosciutto di Parma ja Salumificio S. Rita (punkt 64), ja eespool viidatud kohtuotsus Ravil (punkt 49).

kaitstud selle eest, et päritolunimetusi kasutavad ära kolmandad isikud, kes soovivad saada kasu nende nimetuste mainelt. Päritolunimetuse eesmärk on tagada, et seda kandeve toode on pärit kindlaksmääratud geograafilisest piirkonnast ning et seda iseloomustavad teatavad eriomadused. Päritolunimetusel võib olla tarbijate hulgas väga mainekas ning samuti võib see kujutada endast olulist klientuuri hankimise vahendit tootjatele, kellel on õigus päritolunimetust kasutada. Päritolunimetuse maine sõltub kuvandist, mis tarbijatel sellest on tekkinud. See kuvand omakorda sõltub põhiliselt toote eriomadustest ja üldisemalt toote kvaliteedist. Lõpuks rajaneb toote maine just kvaliteedil. Tarbijate silmis sõltub tootjate maine ja toodete kvaliteedi vaheline seos lisaks veel sellest, kas nad on veendunud päritolunimetusega müüdü toodete autentsuses.”⁴³ Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus õigesti leidis, võib seaduse 553/1977 artikli 1 lõige 4 seega olla õigustatud EÜ artiklis 30 silmas peetud tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks.

eesmärgi alusel, kuna õigustatus eeldab veel, et asjaomane säte on vajalik ja proportsionaalne. Kuigi KPN-i puudumine regioonis, kus Fragkopoulos asub, toob kaasa selle, et seaduse 553/1977 artikli 1 lõikeid 2 ja 4 tuleb seoses taotletava eesmärgi või üldisest huvist tuleneva tungiva vajaduse kindlakstegemiseks analüüsida eraldi, saab nende proportsionaalsust hinnata korraga. Seega tuleneb selle küsimuse juurde hiljem tagasi.⁴⁴

2. Regiooni A ja regiooni B vahelise importimise, ladustamise, pakendamise ning seejärel eksportimise keeld

62. Siiski ei piisa sellest, kui öelda, et meede on õigustatud EÜ artiklis 30 nimetatud ühe

63. Euroopa Kohus mõonis eespool viidatud kohtuotsuses Gysbrechts ja Santurel Inter, et „EÜ artikliga 29 vastuolus olev siseriiklik meede võib olla õigustatud EÜ artiklis 30 loetletud põhjustel või üldisest huvist tulenevate tungivate vajaduste tõttu, tingimusel et meede on taotletava õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne.”⁴⁵ Seega tekib küsimus, kas olukorras, kus liidu tasandil ei

43 – Eespool viidatud kohtuotsus Consorzio del Prosciutto di Parma ja Salumificio S. Rita (punkt 64), ja eespool viidatud kohtuotsus Ravil (punkt 49).

44 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 70 jj.

45 – Eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter (punkt 45).

ole KPN-i registreeritud teises alamregioonis A toodetavatele korintidele, see tähendab kategooria „Gulf” viinamarjadele, on võimalik tugineda ühele EÜ artiklis 30 nimetatud õigustusele või üldisest huvist tulenevale tungivale vajadusele.

64. Seaduse 553/1977 artikli 1 lõikega 2 taotletav eesmärk on vältida regiooni A korintide segamist regioonist B pärinevate korintidega. Regioonis A toodetud korintide kvaliteeti peetakse regioonis B toodetud korintide omast kõrgemaks. Need korindid on seega ka kallimad. „Vostizza” viinamarjade kõrgema kvaliteedi üle ei ole vaidlust, kuna liidu tasandil on registreeritud KPN. Seevastu järeldus kategooria „Gulf” viinamarjade kõrgema kvaliteedi kohta tuleneb üksnes seaduse 553/1977 põhjendustest ning eelotsusetaotluse esitanud kohtu ja Kreeka valitsuse selgitustest viinamarjade „Gulf” erilise maine kohta, kusjuures nendel viinamarjadel puudub ometi KPN. Viinamarjade „Gulf” kõrgem kvaliteet võrreldes regioonis B toodetud korintidega põhineb peamiselt subjektiivsetel asjaoludel, nagu eriline maine või hinnatus selle kauba tarbijate silmis Kreekas – mis on asjaolud, mille hindamine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

65. Minu jaoks on siiski üllatav, et Kreeka Vabariik ei ole liidu tasandil sisse viinud KPN-i viinamarjadele „Gulf”, kui nende kvaliteet ja omadused on tarbijate jaoks nii olulised, et on tulnud täielikult keelata mis tahes muud liiki viinamarjade liikumine teise alamregiooni A

territooriumil.⁴⁶ Kreeka valitsuse argumenti, et taotletav eesmärk on toodete kvaliteedi säilitamine ja väärtustamine, nõrgestab asjaolu, et seadus 553/1977 ei sisalda ühtegi sätet, mis oleks otseses seoses viinamarjade „Gulf” kvaliteediga. Selles ei ole ette nähtud ka meetmeid, mis ligilähedaltki sarnaneksid spetsifikaadiga.

66. Üksnes toote kvaliteedi säilitamise taotlemine, kui tootel on liikmesriigis eriline maine, ilma et see oleks tähistatud KPN-iga, ei saa olla piisav selleks, et seda saaks käsitada tungiva vajadusena. Euroopa Kohus leidis seda juba kohtuotsuses Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos.⁴⁷ Teistsuguse otsuse tegemise korral tekiks minu meelest liiga suur oht, et liikmesriikidel oleks võimalik õigustada kaupade vaba liikumist kahjustavaid vaieldavaid meetmeid sellise kvaliteedi või maine säilitamise alusel, mida liidu kohtul

46 – KPN-i puudumine nii siseriiklikul kui liidu tasandil on seda üllatavam, et niisugune nimetus on registreeritud regioonis B toodetavate rosinat teatud liigile (vt käesoleva ettepaneku punkt 10).

47 – 14. septembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-158/04 ja C-159/04: Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos (EKL 2006, lk I-8135), mille kohaselt Euroopa Kohus leidis, et „[m]is puudutab [...] õigustust, siis tuleb sedastada, et siseriiklikku meedet, mis piirab kaupade vaba liikumist, ei saa õigustada üksnes eesmärgiga edendada kvaliteettoiduaineid. Selleks et õigustada kaupade vaba liikumise takistamist, võib sellist eesmärki arvesse võtta üksnes muude ülekaalulikeks peetavate nõuetega seoses, nagu tarbija või tervise kaitse” (punkt 23).

ei ole võimalik kontrollida ega kindlaks teha. Nagu põhikohtuasja kaebaja oma kirjalikes märkustes rõhutas tähendaks käesolevas asjas selle möönmine, et viinamarjade „Gulf” kvaliteedi säilitamine kujutab endast tungivat vajadust, ilma et sellel oleks KPN-i, et Kreeka Vabariigile antaks õigus kehtestada ületamatuid sisepiire, selleks et tagada teatud toodete väidetav ehedus. Niisugust lahendust tuleks siis kohaldada ka teistele liikmesriikidele. Siseriikliku territooriumi selline jaotamine vastavalt kohaliku tähtsusega toodangu alusel on täielikult vastuolus asutamislepingu sätetega kaupade vaba liikumise valdkonnas, seda enam, et liidu õigus annab vajalikud vahendid selliste toodete tunnustamiseks ja kontrollitud väärtustamiseks, mis oma eripära, piirkondlike omaduste või nende tootmiseks vajaliku oskusteabe poolest võivad olla kaitstud.

pakendamise keelamisega mis tahes muus reegioonis. Õigusnormides ei ole aga tootjatele ette nähtud mingit muud kohustust kvaliteedi säilitamiseks. Nende toodete liikumist takistatakse ilma, et neil oleks KPN-i kandmise eelist.

68. Kreeka valitsus palub sisuliselt, et Euroopa Kohtu praktikat, mis käsitleb koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetme õigustatust liidu tasandil registreeritud KPN esinemise korral, laiendatakse kõikidele vastavatele õigustele, mis puudutavad siseriiklikku kvaliteeti ja mainet, mida siseriiklikus seaduses peetakse kaitsmisväärseks. Esile toodud eesmärk on toodete kvaliteedi, ehtsuse ja maine kaitse. Ma olen siiski veendunud, et kuna sordi „Gulf” rosinatetele ei ole registreeritud KPN-i ja eespool nimetatud põhjustel ei ole niisugune laiendamine soovitatav ning et kõnealust eesmärki ei saa käsitada tungiva vajadusena, mis võib õigustada EÜ artikliga 29 vastuolus olevat siseriiklikku meetet.

67. KPN-i registreerimisega kaasneb vastusooritusena tootjate kohustus järgida teatud hulka nõudeid, mis sisalduvad eelkõige spetsifikaadis. Kreeka õigusnormid loovad minu hinnangul asümmeetrilisema olukorra: viinamarjade „Gulf” kõrgem kvaliteet on sätestatud ilma, et oleks esitatud eriti veenvaid tõendeid. Seaduse 553/1977 kohaselt ei saa seda kõrgemat kvaliteeti tagada muul viisil kui nende transpordi, ladustamise ja

69. Tuleb veel kindlaks teha, kas mõnele muule tungivale vajadusele, nagu tarbijakaitse,⁴⁸ saab käesolevas asjas tulemuslikult tugineda, nagu Euroopa Kohus lubab seda eespool

⁴⁸ – Euroopa Kohus on tarbijakaitset tunnustanud üldisest huvist kantud õiguspärase eesmärgina, mis võib õigustada kaupade vaba liikumise piirangut vt eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter (punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

viidatud kohtuotsuses Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos.⁴⁹ Kreeka valitsus ei ole esitanud ühtegi fakti pettuste kohta, mis levivad eelkõige korintide turul ja mis võiks õigustada rosinatarbijate erilist kaitset. Piisavate tõendite puudumise tõttu on eelotsuse- taotluse esitanud kohtu ülesanne põhjalikult kontrollida, kas siseriiklike õigusnormide eesmärk on tõepoolest tarbijakaitse.

seaduse 553/1977 artikli 1 lõike 2 proportsionaalsusele ning et ükski tema esitatud eelotsuse küsimustest ei puuduta otseselt seda teemat. Sellegipoolest eeldab kolmandale küsimusele vastamine tingimata proportsionaalsuse kontrolli üle arutlemist. Seda seisukohta tugevdab pealegi asjaolu, et kõik Euroopa Kohtu kirjalikus menetluses osalenud huvitatud pooled peale Kreeka valitsuse esitasid selle kohta märkusi.

70. Isegi juhul, kui tarbijakaitse kujutab endast tungivat vajadust, mis võib olla seaduse 553/1977 artikli 1 lõike 2 õigustuse aluseks, tuleb siiski veel kindlaks teha, kas see meede on taotletava eesmärgiga proportsionaalne.

72. Võttes arvesse eelotsusetaotluse esitanud kohtu läbiviidud analüüsi, mis nähtub eelotsusetaotlusest, tuleb minu hinnangul tõstatada küsimus, kas proportsionaalsuse kontroll oli piisavalt põhjalik.

3. Alamregioonide A vahelise importimise, ladustamise, pakendamise ning seejärel eksportimise keelu ning regiooni A ja regiooni B vahelise importimise, ladustamise, pakendamise ning seejärel eksportimise keelu proportsionaalsus

73. Meenutagem, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt „on siseriiklike õigusnormide proportsionaalsuse põhimõttele vastavuse tagamiseks vaja kontrollida mitte üksnes seda, kas kasutatavad vahendid on taotletavate eesmärkide saavutamiseks sobivad, vaid ka seda, kas need ei lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik”.⁵⁰ Teisisõnu tuleb kontrollida, kas ei oleks võimalik ette näha tarbijakaitse (seaduse 553/1977 artikli 1 lõike 2 osas) või tööstus- ja kaubandusomandi kaitse (selle seaduse artikli 1 lõike 4 osas) tagamiseks piisavalt tõhusaid⁵¹ meetmeid,

71. Kõigepealt tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ise andis hinnangu

49 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 66.

50 – Eespool viidatud kohtuotsus Alfa Vita Vassilopoulos ja Carrefour-Marinopoulos (punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika), ning eespool viidatud kohtuotsus Gysbrechts ja Santurel Inter (punkt 51).

51 – Mitte päris sama tõhusad: vt käesoleva ettepaneku punkt 78.

millel on siiski vähem piirav mõju ühenduse-sisesele kaubandusele.

74. Enne küsimuse tehnilise aspekti käsitlemist sooviksin ma alustada loogika aspektiga. Kuna regioonis B toodetakse rosinaid, mis on nende maine kohaselt ilmselt madalama kvaliteediga kui regioonis A toodetud rosinaid, on regioonis B asuvatel tootjatel lubatud töödelda, ladustada ja seejärel eksportida *kogu* regioonist A pärinevaid viinamarju; ainus tagajärg on see, et kõnealustel tootjatel on kohustus erilise märgistuse abil teada anda, et müüdavad rosinaid on rosinate segu. Siseriiklikes õigusnormides on seega leitud, et madalama kvaliteediga rosinaid tootval piirkonnal võib lubada töödelda kõrgema kvaliteediga viinamarju. Võttes arvesse lisakulu, mille see toob kaasa tootjate jaoks (kes segamise eesmärgil võivad osta kõrgema kvaliteediga korinte, mis on seega ka kallimad), on pettuse oht piiratud ja eksitamine välditav, kui tootjatele kehtestatakse erilise märgistuse kohustus.

75. Siiski on seda loogikat tõepoolest võimalik *mutatis mutandis* üle võtta regioon A sees. Kuna rosinatele, mida toodetakse

alamregioonis A, kus asub Fragkopoulos, on madalama kvaliteediga rosinate maine võrreldes rosinatega, mida toodetakse esimeses alamregioonis A ja mis kannavad KPN-i „Vostizza”, ei näe ma ühtegi õiguspärasest põhjendust, mis õigustaks teise alamregiooni A tootjatel lasuvat keeldu töödelda esimeses alamregioonis A toodetud rosinaid (mis siis tõenäoliselt kaotavad oma KPN-i), kui nendele kehtivad analoogsed märgistamise tingimused, nagu regiooni B tootjatele, kes segavad rosinaid. Neil asjaoludel tuleb kontrollida, kas siseriiklikud õigusnormid on taotletava eesmärgi järgimisel järjepidevad ja süstemaatilised.⁵²

76. Mis puudutab tehnilisi võimalusi erinevate korindisortide eristamisel, siis jõudis eelotsusetaotluse esitanud kohus talle erinevate poolte esitatud argumentide ja teaduslike seisukohtade alusel järeldusele, et võimalikud erinevad kontrolliviisid on ebapiisavad. Kõige parem on eelotsusetaotluse esitanud kohtul hinnata poolte argumentide asjakohasust. Siiski ma leian, et oma otsuse tegemisel peaks nimetatud kohus arvesse võtma kahte asjaolu.

⁵² – Euroopa Kohtu praktika tähenduses: vt 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-243/01: Gambelli jt (EKL 2003, lk I-13031, punkt 67) ning kohtujurist Bot' ettepanek kohtuasjas C-203/08: Sporting Exchange, milles otsus tehti 3. juunil 2010 (EKL 2010, lk I-4695, punkt 69 jj).

77. Esiteks kinnitas Fragkopoulos kohtuistungil, et ta ei soovi oma tootmisregioonist pärinevate korintidega segada korinte, mida tal on võimalik saada teistest regioonidest. Siinkohal tuleb esitada Madalmaade Kuningriigi kirjalikes märkustes toodud argument: eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks uurima, kas absoluutse keelu asemel viia teatavatest regioonidest korinte teistesse regioonidesse, millel on teadaolev mõju ekspordile, ei oleks võimalik kohustada korintide tootjaid kasutama erinevaid tootmisliine või isegi eraldi laoruume, kus üksnes sama päritolu korinte tuleb eranditult ladustada, töödelda ja pakendada.

78. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab ka, et visuaalset kontrolli (meetod, kus kvaliteedi kontrollija viib kontrolli läbi vaatluse teel) võib lugeda vähem piiravamaks meetmeks, mis võimaldab tuvastada viinamarjade päritolu. Seevastu leiab see kohus, et „kuigi seda meetodit võib pidada leebemaks meetmeks kui [seadusega 553/1977 kehtestatud] keelud, ei ole see [...] sama tõhus, omades keeldudega samasugust mõju”.⁵³ Minu arvates peaks eelotsusetaotluse esitanud kohus keelavate meetmete puhul loobuma ideest tuvastada „sama tõhusaid” meetmeid, kuna loomulikult ei ole miski sama tõhus kui absoluutne keeld. Seega võib olla tuleks Kreeka õigusnormide endi mõte ümber hinnata ning eelotsusetaotluse esitanud kohus võiks neid

elemente arvestades kaaluda, kas liiga piirava preventsoonimehhanismi asemel ei oleks võimalik rakendada surve mehhanismi, mis põhineb kohapealsetel etteteatamata visuaalsetel kontrollidel, mis mulle näib kaupade vaba liikumist vähem piiravat (seda enam, et iga erandit asutamislepingus sätestatud keelust tuleb tõlgendada kitsalt⁵⁴) ning on piisavalt lihtne rakendada, arvestades vähemalt rosinatootjate piiratud arvu regioonis A.⁵⁵ Igal juhul kordan ma, et üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohus saab hinnata seda liiki kontrolli minimaalset tõhusust.

79. Neil asjaoludel teen ma ettepaneku vastata kolmandale küsimusele, et liikmesriigi siseriiklikus seaduses geograafiliselt kindlaks määratud sellise kauba kaitsmine, mille tähistamiseks ei ole antud võimalust kasutada konkreetset eristavat nimetust, mis viitaks selle üldtunnustatud kõrgemale kvaliteedile ja ainulaadsusele, mis on tingitud selle

54 – 14. detsembri 1972. aasta otsus kohtuasjas 29/72: Mari-mex (EKL 1972, lk 1309, punkt 4); 25. jaanuari 1977. aasta otsus kohtuasjas 46/76: Bauhuis (EKL 1977, lk 5, punkt 12); 5. veebruari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-95/01: Greenham ja Abel (EKL 2004, lk I-1333, punkt 40), ja 28. jaanuari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-333/08: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2010, lk I-757, punkt 87).

55 – Kohtuistungil kinnitas Fragkopoulos, et üksnes neli või viis tootjat on esindatud teises alamregioonis A, samas kui vaid kaks tootjat jagavad nn „Vostizza” korintide tootmist esimeses alamregioonis A. Kuna korintide segamine on lubatud regioonis B, tuleks etteteatamata kontrollid läbi viia vaid regioonis A.

53 – Vt eelotsusetaotluse punkt 22.

pärimisest teatavast geograafilisest regioonist, ei ole EÜ artikli 30 tähenduses töös- ja kaubandusomandi kaitsmisega seotud õiguspärane eesmärk ega ka tungiv vajadus, mis võib õigustada tavapäraselt EÜ artikli 29 alusel keelatud meetet. Euroopa Kohus on siiski tunnistanud, et tarbijakaitse võib olla selline tungiv vajadus, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas

siseriiklike õigusnormidega taotletakse tõepoolest seda eesmärki. Lisaks, pidades meele, et erandeid asutamislepingu sätetest tuleb tõlgendada kitsalt, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama vaidlusaluse siseriikliku meetme proportsionaalsust, analüüsides alternatiivseid lahendusi, mis kahjustaksid asjaomase liikmesriigi territooriumil toodetud korintide vaba liikumist vähem.

VI. Ettepanek

80. Eespool toodud kaalutlusi kogumis arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Symvoulío tis Epikrateíase küsimustele järgmiselt:

- „1. Ettevõtja, kes on põhikohtuasja kaebajaga sarnases olukorras, s.o ettevõtja, kes tegeleb rosinate töötlemise ja pakendamisega ning asub liikmesriigi konkreet-ses piirkonnas, kuhu on siseriikliku seaduse kohaselt keelatud selle liikmesriigi teistest piirkondadest tuua töötlemiseks ja pakendamiseks erinevaid rosinasorte, ning kellel ei ole seega võimalik eksportida nimetatud sortidest töötlemise teel saadud rosinaid, saab kohtus väita, et asjaomased seadusandlikud meetmed on vastuolus EÜ artikliga 29.

2. Nii sellised siseriiklikud õigusnormid nagu seaduse 553/1977 (korintide kaitsemeetmete, nende ekspordi toetamise meetmete ning muude sellega seotud küsimuste kohta) sätted, mille alusel on keelatud hilisema ekspordi eesmärgil teatavasse regiooni sisse tuua, ladustada ja töödelda riigi erinevatest regioonidest pärinevaid viinamarju, kusjuures selles kindlaksmääratud piirkonnas on lubatud üksnes kohapeal kasvatatud viinamarja töötlemine, kui ka sätted, mille kohaselt võivad liidu tasandil registreeritud kaitstud päritolunimetust kanda üksnes rosinad, mis on töödeldud ja pakendatud kindlaksmääratud piirkonnas, kust need pärinevad, kujutavad endast koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeid, mis on EÜ artikli 29 kohaselt keelatud.

3. Liikmesriigi siseriiklikus seaduses geograafiliselt kindlaks määratud sellise kauba kvaliteedi kaitsmine, mille tähistamiseks ei ole antud võimalust kasutada konkreetset eristavat nimetust, mis viitaks selle üldtunnustatud kõrgemale kvaliteedile ja ainulaadsusele, mis on tingitud selle pärinemisest teatavast geograafilisest regioonist, ei ole EÜ artikli 30 tähenduses tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmisega seotud õiguspärane eesmärk ega ka tungiv vajadus, mis võib õigustada tavapäraselt EÜ artikli 29 alusel keelatud siseriiklikku meedet. Euroopa Kohus on siiski tunnistanud, et tarbijakaitse võib olla selline tungiv vajadus, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas siseriiklike õigusnormidega taotletakse tõepoolest seda eesmärki. Lisaks, pidades meeles, et erandeid asutamislepingu sätetest tuleb tõlgendada kitsalt, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama vaidlusaluse siseriikliku meetme proportsionaalsust, analüüsides alternatiivseid lahendusi, mis kahjustaksid asjaomase liikmesriigi territooriumil toodetud korintide vaba liikumist vähem.”